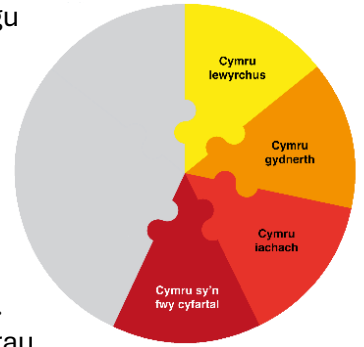

Amcan Llesiant 1

Cynyddu dysgu a sgiliau i bawb er mwyn creu Blaenau Gwent lewyrchus, ffyniannus a chadarn

Pam Fod Hyn yn Bwysig fel Maes Ffocws - Mae gwella ansawdd a darpariaeth dysgu ac addysgu'n hanfodol bwysig i sicrhau bod y gwasanaeth yn cyflawni deilliannau uchelgeisiol i bawb. Bydd y Cyngor yn parhau i fuddsoddi mewn gwasanaethau i gefnogi datblygu economaidd ac adfywio er mwyn darparu cyfleoedd i bobl a busnesau lleol.

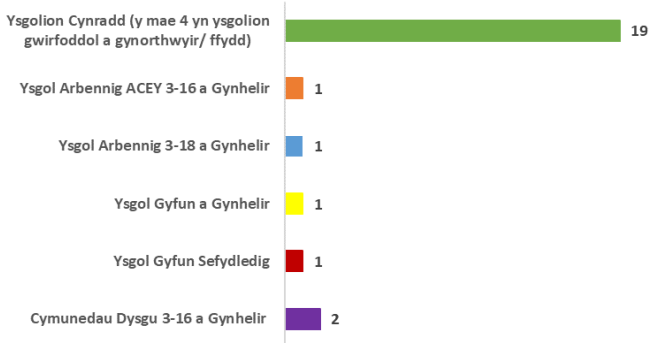

Yr Hyn yr Ydym yn Anelu at ei Gyflawni – Cynnydd yng nghydnherthedd y gymuned, gan ddarparu cyfleoedd addysgol a sgiliau o ansawdd da i greu economi ffyniannus o'r crud ymlaen, gan leihau dibyniaeth a chynyddu annibyniaeth i'r eithaf. Mae'r awdurdod yn anelu at sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yn cael y dechrau gorau mewn bywyd, gan eu galluogi i dyfu'n oedolion ffrwythlon sy'n byw bywyd iach a boddhaus a hwythau'n cyfrannu at gymdeithas ac yn dod yn rhan werthfawr o'u cymuned.

Mae'r naratif canlynol yn rhoi adlewyrchiad gwerthusol o'r gweithgarwch, a gyflawnwyd trwy gydol 2023/24, ar draws meysydd gwasanaeth sy'n cefnogi'r Amcan Llesiant hwn yn uniongyrchol. Mae'r naratif yn adlewyrchu'r hyn sydd wedi mynd yn dda ond hefyd, ac yn bwysicach na hynny, ble'r ydym yn profi heriau. Mae'r heriau hyn wedyn wedi cael eu coladu ar ddiwedd pob adran. Bydd y meysydd hyn yn cael eu nodi fel meysydd ffocws wrth edrych tua'r dyfodol a byddwn yn adrodd arnynt fel rhan o'n Hunanasesiad nesaf, yn ogystal â gwaith monitro perfformiad trwy gydol y flwyddyn.

Addysg ac Ysgolion

Mae Blaenau Gwent yn ardal ddaearyddol gymharol fach, gydag uchelgeisiau mawr ar gyfer ein hysgolion a'n dysgwyr. Rydym yn benderfynol o chwarae ein rhan mewn gwneud system addysg Cymru'n un o'r radd flaenaf gydag uchelgais clir i gynyddu sgiliau a safonau addysg ledled y fwrdeistref. Rydym yn llwyr gefnogi ac yn ymrwymedig i genhadaeth genedlaethol Llywodraeth Cymru ar gyfer trawsnewid addysgol, gan gynnwys diwygio'r Cwricwlwm ac ADY.

Mae gan Flaenau Gwent 25 o ysgolion ar draws 31 o safleoedd ysgolion ac ar hyn o bryd mae tua 9,000+ o ddisgyblion ar y gofrestr ar draws holl ysgolion Blaenau Gwent. Gweledigaeth y Gyfarwyddiaeth Addysg yw 'Grymuso ein cymunedau'. Mae'r ffocws ar gynorthwyo ein cymunedau i fod yn 'ddysgwyr gydol oes uchelgeisiol, egwyddorol a gwybodus, sy'n byw bywydau llawn ac iach'.

Mae Cynllun y Gweithlu Addysg 2021-26 yn cyfrannu at y datganiad o ddiben trwy flaenoriaethu gweithgarwch strategol a gweithredol allweddol i gefnogi'r gweithlu ar bob lefel. Mae'r cynllun yn ymdrin â'r tair prif agwedd ar y gwasanaethau craidd a ddarperir gan y Gyfarwyddiaeth, sef: Gwella Ysgolion a Chynhwysiant; Trawsnewid Addysg a Newid Busnes; a Phobl ifanc a Phartneriaid.

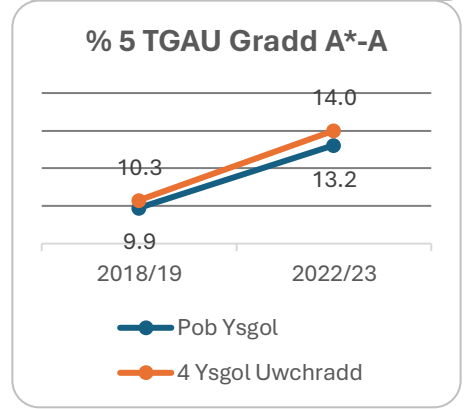
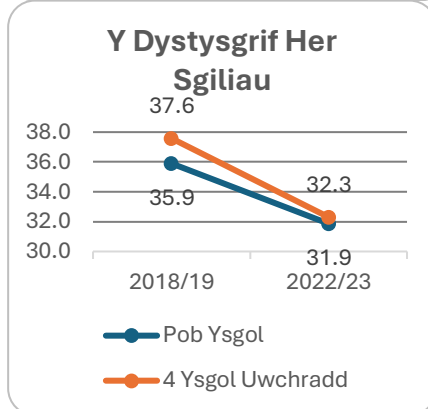
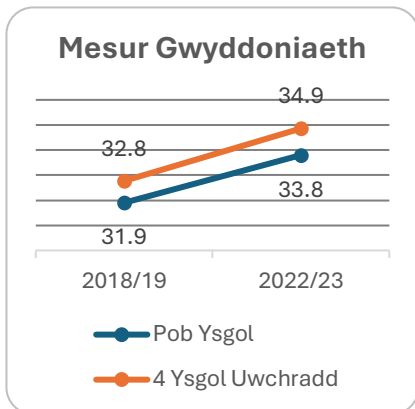
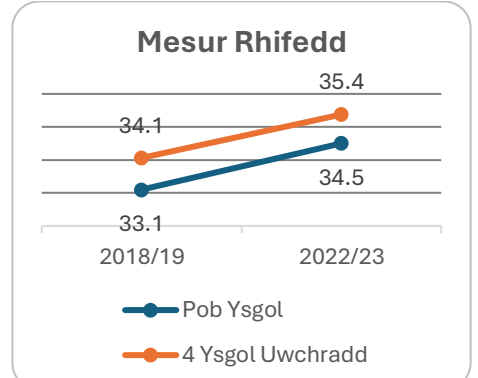
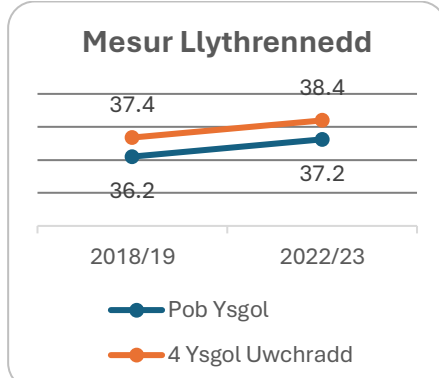
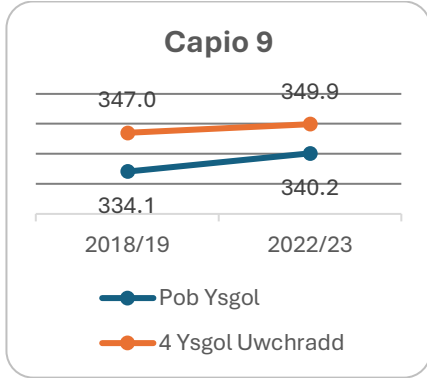
Rydym yn cynorthwyo plant a phobl ifanc i fod mewn sefyllfa dda i ddod o hyd i sgiliau a chyflogaeth ar yr adegau priodol ac mae ffigyrau ar gyfer y rhai ein Nad

Ydynt mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant yn dangos ein cyflawniadau yn y maes hwn.

Deilliannau Addysgol

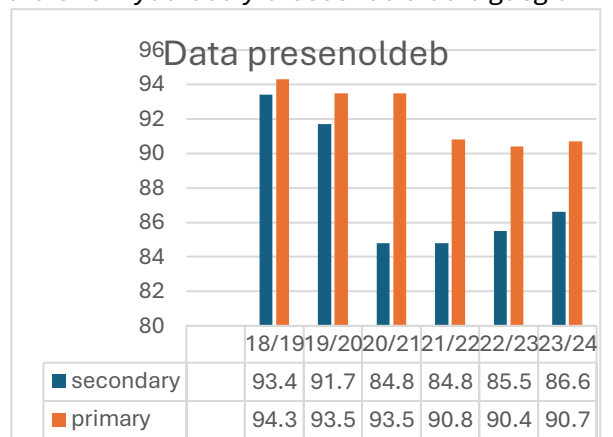
Roedd canlyniadau Cyfnod Allweddol 4 (CA4) Haf 2023 yn gadarnhaol ac yn unol â thargedau'r Cynlluniau Datblygu Ysgol a bennwyd gan y 4 lleoliad uwchradd. Roedd gwelliannau mewn 23 allan o 24 mesur allweddol ar draws y 4 lleoliad uwchradd. Mae rhai enghreifftiau i'w gweld isod:

(Sylwer: dim ond ar gyfer 2019 a 2023 y dangosir data i'w gymharu oherwydd bod y broses reolaidd o gasglu data wedi cael ei hatal dros dro)

Presenoldeb a gwaharddiadau

Yn flynyddol mae presenoldeb mewn ysgolion yn dangos cynnydd mewn ysgolion cynradd ac uwchradd. Mae'r ffigyrau presenoldeb ym Mlaenau Gwent yn adlewyrchu tueddiadau cenedlaethol. Fe wnaeth achosion o waharddiadau a'r nifer a gafodd waharddiadau cyfnod penodol yn ystod y flwyddyn, a roddwyd mewn perthynas â phlant sy'n derbyn gofal, ostwng o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Y prif reswm o hyd dros roi gwaharddiadau yw tarfu parhaus yn enwedig mewn perthynas â disgyblion oedran uwchradd. Mae'r data gwaharddiadau'n dangos gostyngiad, ond mae'r lefelau'n uwch nag oeddent cyn Covid. Fe wnaeth 16 ysgol gynradd roi gwaharddiadau eleni o'i gymharu ag 14 ysgol ar gyfer yr un cyfnod y llynedd. Er bod nifer y gwaharddiadau'n uwch mewn ysgolion cynradd eleni, bu gostyngiad yn nifer y diwrnodau a gollwyd, sy'n golygu bod ysgolion yn rhoi gwaharddiadau am gyfnodau byrrach. Mae'r Gwasanaeth Lles Addysg yn cydweithio'n agos gyda'r ysgolion hynny i gefnogi ymyrraeth gynnar i leihau gwaharddiadau ymhellach.

Dadansoddiad data	Nifer y Gwaharddiadau (gostyngiad)	Diwrnodau o Waharddiad (gostyngiad)	Gwaharddiadau Parhaol (cynnydd)
Uwchradd	-320	-564	0
Cynradd	24	-65.5	1
Ysgolion Arbennig	0	-21.5	0
Cynnydd / Gostyngiad	-296	-651	1

Bu cynnydd yn nifer y gwaharddiadau mewn un Ysgol Arbennig ond gostyngiad yn y dyddiau a gollwyd. Mae'r Gwasanaeth Lles Addysg yn gweithio gyda'r ysgol i ystyried pa gymorth ellir ei roi i fynd i'r afael â'r rhesymau y tu ôl i waharddiadau. Y 3 phrif reswm dros waharddiadau ar draws pob lleoliad yw tarfu'n barhaus (454), cam-drin geiriol/ymddygiad bygythiol yn erbyn oedolyn (244), ac ymosodiad corfforol yn erbyn disgybl (128). Wrth ddadansoddi data gwaharddiadau, byddai'n bwysig ystyried y gall ymwneud â nifer fach o ddysgwyr a waharddwyd fwy nag unwaith.

Mae gweithio gyda'n hysgolion a'n cymunedau i wella presenoldeb yn flaenoriaeth graidd i'r Gyfarwyddiaeth Addysg. Mae'r Cyngor yn cynnal ymgyrch yn y cyfryngau eleni #maepobdiwrnodyncyfri i amlygu pwysigrwydd presenoldeb da ac i gyfeirio teuluoedd at gymorth. Cyflwynodd y Cyngor lwybr presenoldeb ym mis Medi 2023 ac mae'r ysgolion hynny sydd wedi gweithredu pob agwedd ar y llwybr wedi gweld cynnydd yn eu cyfraddau presenoldeb. Bydd y Tîm Lles Addysg yn parhau i gynorthwyo pob ysgol i ddefnyddio'r Llwyr Presenoldeb yn ystod y flwyddyn academaidd hon. Bydd y Tîm Lles Addysg hefyd yn parhau i weithio'n agos gydag ysgolion eleni, gan gyflawni gweithgareddau wedi'u cynllunio fel ymweld â theuluoedd i'w cefnogi lle ceir pryderon ynghylch presenoldeb.

Ysgolion sy'n peri pryder

Ar ddechrau blwyddyn academaidd 2023/24, roedd dwy ysgol mewn categori, sef Ysgol Sefydledig Brynmawr a Chanolfan yr Afon. Yn dilyn ymweliad monitro llwyddiannus, tynnwyd Ysgol Sefydledig Brynmawr allan o gategori ym mis Rhagfyr 2023. Mae Canolfan yr Afon yn dal i fod mewn categori ac yn cael cymorth estynedig gan yr Awdurdod Lleol a'r Gwasanaeth Cyflawni Addysg (GCA).

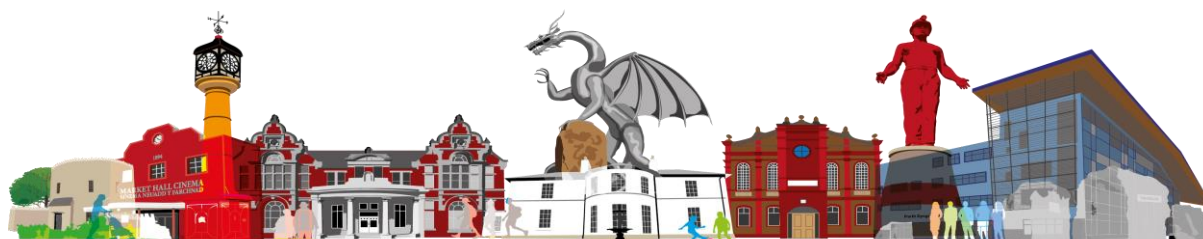
Yn dilyn arolygiad yn nhymor yr haf, mae gweithredu dilynol gan Estyn yn ofynnol ar gyfer Ysgol Gynradd Bryn Bach. Nid yw hyn yn gosod yr ysgol mewn categori Estyn. Yn hytrach, bydd Estyn yn ailymweld â'r ysgol tua blwyddyn ar ôl yr arolygiad gwreiddiol er mwyn i'r ysgol ddarparu tystiolaeth a sicrwydd ar gyfer Estyn bod yr ysgol yn parhau i ddatblygu yn unol â'i blaenoriaethau gwella ysgol.

Cymhwysra i gael Prydau Ysgol Am Ddim (cPYADd)

Mae Blaenau Gwent yn gyson wedi bod ymhlith yr Awdurdodau Lleol â'r niferoedd uchaf o ddisgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim, o'i gymharu ag Awdurdodau Lleol eraill yng Nghymru. Roedd yn ymddangos bod y niferoedd wedi cynyddu'n sylweddol yn ystod Covid, o ganlyniad i anomaledd yn y broses a ddefnyddid i gofnodi statws. Mae'r niferoedd wedi dychwelyd i'r lefelau cyn Covid.

Dangosydd	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Cymhwysra i PYADd	25.5%	31.4%	33.3%	24.6%	24.1%

Mae lefelau cyfredol y disgyblion sy'n gymwys i gael PYADd yn golygu mai Blaenau Gwent sydd â'r 6^{ed} lefel uchaf ymhlith yr awdurdodau yng Nghymru. Ymddengys fod hyn yn gwrthdaro â mesurau eraill o amddifadedd, sydd wedi arwain at drafodaethau gyda Llywodraeth Cymru ynghylch gwerth cPYADd fel mesur cywir o amddifadedd.

Disgyblion sy'n Cael Addysg Ddewisol yn y Cartref

Bu cynnydd yn nifer y plant sy'n cael eu haddysgu gartref ym Mlaenau Gwent dros y blynyddoedd diwethaf. Mae disgyblion sy'n cael addysg ddewisol yn y cartref yn parhau i gael eu cefnogi gan y Gwasanaeth Lles Addysg; fodd bynnag, mae angen monitro hyn yn fanwl yn y dyfodol i sicrhau bod nifer yr ymweliadau'n cynyddu yn unol â'r ffigyrau. Mae 158 o ddisgyblion ar y gronfa ddata addysg ddewisol yn y cartref ar hyn o bryd (31/08/24) o'i gymharu â 143 ar gyfer yr un cyfnod y llynedd. Mae hyn yn gynydd o 10.5%. Mae 27 o'r disgyblion hyn yn dod o'r Gymuned Sipsiwn, Roma a Theithwyr (SRTh).

Plant sy'n Derbyn Gofal (CLA)

Ar ddiwedd mis Mawrth 2024, roedd 203 o blant yn derbyn gofal gan yr Awdurdod Lleol. Er y bu gostyngiad bach dros y flwyddyn, mae'r nifer yn dal i fod yn uchel. Fe wnaeth cyfanswm o 17 (13%) o blant sy'n derbyn gofal (CLA) brofi o leiaf un symudiad ysgol nad oedd yn gysylltiedig â chyfnod pontio yn ystod 2022-2023. Mae hyn yn gynydd o'i gymharu â'r flwyddyn academaidd flaenorol pan oedd y ffigwr yn 8 o blant. Mae cysondeb addysg yn dal i gael ei ystyried fel rhan o'r broses baru pan fydd plentyn sy'n derbyn gofal yn symud lleoliad. Darperir cludiant lle y bo angen er mwyn sicrhau sefydlogrwydd addysg. Pan fydd yn rhaid i blentyn symud ysgol, mae prosesau ar waith i sicrhau bod oedi cyn derbyn yn cael ei osgoi, lle bynnag y bo'n bosibl.

Ar ddiwedd blwyddyn academaidd 2022/23:

- Roedd 136 o blant o oedran ysgol statudol yn derbyn gofal gan awdurdod lleol Blaenau Gwent. Mae hyn yn ostyngiad pellach o'i gymharu â'r flwyddyn academaidd flaenorol pan oedd 142 o blant;
- Mae'r mwyafrif o blant yn parhau i gael eu haddysgu ym Mlaenau Gwent ac yn mynychu ysgolion prif ffrwd gyda chyfran fechan yn mynychu lleoliadau addysg mwy arbenigol;
- Bu cynnydd yn nifer y plant sy'n derbyn gofal sy'n cael mynediad at leoliadau mewn ysgolion arbennig a gynhelir gan yr awdurdod lleol; cyfanswm o 11 yn 2022/23, o'i gymharu â 9 yn 2021/22;
- Bu gostyngiad yn nifer y plant sy'n derbyn gofal sy'n mynychu ysgolion annibynnol y tu allan i Flaenau Gwent; cyfanswm o 3 yn 2022/23, o'i gymharu â 7 yn 2021/22;
- Enillodd bron pob dysgwr gymwysterau cydnabyddedig ar ddiwedd eu hastudiaethau ysgol statudol gyda'r mwyafrif bellach mewn cyfleoedd addysg a/neu hyfforddiant ôl-16; a hefyd
- Cychwynnwyd 88% o Gynlluniau Addysg Personol ar gyfer plant a letywyd o'r newydd o fewn amserlenni statudol. Mae hyn yn welliant o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol pan oedd y ffigwr yn 54%. Ni chychwynnwyd 3 chynllun o fewn 10 diwrnod. Roedd hyn o ganlyniad i'r ffaith bod y dysgwyr yn Blant ar eu Pen eu Hunain yn Ceisio Lloches nad oeddent yn yr ysgol ar yr adeg a daethant yn blant sy'n derbyn gofal. Ers hynny, mae'r 3 dysgwr wedi cael eu derbyn i ysgolion ac mae ganddynt gynlluniau addysg.

Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)

Mae'r Cyngor ar y trywydd iawn i gwblhau gwaith i roi'r newidiadau o ganlyniad i ddiwygio Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) ar waith; Awst 2025 yw'r dyddiad terfyn, sy'n cynnwys y flwyddyn o estyniad a roddwyd gan y Gweinidog. Mae'r dyletswyddau ychwanegol a osodir ar Awdurdodau Lleol yn cynnwys ADY yn y Blynyddoedd Cynnar ac mewn addysg Ôl-16. Mae Polisi ADY newydd wedi cael ei roi ar waith ym Mlaenau Gwent ar gyfer 23/24, sy'n cynnwys dogfen Canllaw a Phroses ar gyfer y Blynyddoedd Cynnar. Mae Swyddog y Blynyddoedd Cynnar yn gweithio ar y cyd ac ar draws cyfarwyddiaethau gyda'r Gwasanaethau Cymdeithasol ac yn allanol gyda'r Gwasanaeth Iechyd a lleoliadau'r Blynyddoedd Cynnar i sicrhau bod anghenion yn cael eu hadnabod mewn modd amserol a bod cymorth yn cael ei roi cyn gynted â phosibl.

Mae'r holl ganolfannau adnoddau ADY cyfredol, ac eithrio dwy, yn llawn hyd eithaf eu capasiti ac mae ganddynt restrau aros. Amlygodd arolwg diweddar Estyn (2022), *'(Wrth gynllunio) darpariaeth ar gyfer disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY), ni ddefnyddir data yn ddigon effeithiol bob amser i lywio cynllunio hirdymor'*. Felly, mae'r Timau Trawsnewid a Chynhwysiant Addysg yn cynnal adolygiadau rheolaidd o'r ddarpariaeth gyfredol ac yn defnyddio'r data diweddaraf i ragfynegi'r galw yn y dyfodol.

Yn dilyn ymgynghoriad cyhoeddus, ac er mwyn ateb y galw, mae'r Cyngor wedi cynyddu capasiti Canolfannau Adnoddau ADY ledled Blaenau Gwent, gan wneud lle i 83 o ddysgwyr mewn lleoliadau Cynradd a 73 mewn lleoliadau Uwchradd. Mae hyn yn cynnwys canolfan newydd, a agorwyd ym mis Medi 2023 yn Ysgol Gyfun Tredegar a chynnydd mewn capasiti yn lleoliad Uwchradd Cymuned Ddysgu Ebwy Fawr. Mae cynllunio a datblygu wedi digwydd yn ystod 23/24 ar gyfer dwy Ganolfan Adnoddau ychwanegol â 10 lle mewn Ysgolion Cynradd, y mae un ohonynt yn ganolfan Cyfrwng Cymraeg mewn ymateb i'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg. Mae'r ddwy ganolfan ar y trywydd iawn i agor ym mis Medi 2024. Mae'r nod i gynyddu capasiti yn lleol yn cyd-fynd â'r Cod Ymarfer ADY a bydd hefyd yn ceisio lleihau nifer y lleoliadau addysg y tu allan i'r sir.

Cefnogir y weledigaeth ar gyfer cynhwysiant, sy'n cyd-fynd â'r Cod Ymarfer ADY, yn ein hysgolion prif ffrwd, gan y Swyddog Arweiniol Gweithredu ADY. Hefyd, mae'r Tîm Cynhwysiant wedi rhoi comisiwn i'r Gwasanaeth Ymarfer Cynhwysol i barhau i gefnogi ysgolion ar sail systemig a disgyblion unigol lle y bo angen.

Mae hyfforddiant, datblygu ac adolygu'n mynd rhagddynt yn barhaus o ran rhoi newidiadau ar waith o ganlyniad i ddiwygio ADY ac mae'r cymorth sydd ar gael gan yr Awdurdod Lleol i'r ysgolion yn gynhwysfawr ac yn fwyfwy ymatebol i ganlyniadau gwaith monitro a gwerthuso a wneir gan Swyddogion.

Rhaglen Gwella Ysgolion

Rhwng mis Chwefror a mis Tachwedd 2023, bu llawer o'n penaethiaid a'n huwch arweinwyr yn Gweithredu'n Brin o Streic (ASOS). O ganlyniad nid oedd y mwyafrif o'n penaethiaid cynradd yn ymgysylltu â Thrafodaethau Proffesiynol gyda'r ALL yn ystod y cyfnod hwn. Mae Trafodaethau Proffesiynol yn ffordd bwysig i'r ALL ymgysylltu ag ysgolion ynghylch eu blaenoriaethau ar gyfer gwella, cynnydd gyda gweithredu newidiadau o ganlyniad i ddiwygio cenedlaethol, a chynnig cymorth priodol lle y bo'n berthnasol. Ers diwedd ASOS ym mis Tachwedd 2023 mae'r Awdurdod Lleol wedi bod yn gweithio'n agos gyda'r GCA i drefnu a chynnal Trafodaethau Proffesiynol, gan flaenoriaethu'r ysgolion hynny a adnabuwyd fel y rhai a oedd fwyaf mewn angen i ddechrau, yn ôl ffactorau cytunedig a drafodwyd yn ystod ein cyfarfodydd partneriaeth. Ceir manylion llawn y Rhaglen Gwella Ysgolion yma - [Report.pdf \(moderngov.co.uk\)](https://www.moderngov.co.uk/Report.pdf)

TGCh a Digidol mewn Addysg

Datblygwyd Strategaeth Trawsnewid Digidol newydd ar gyfer ysgolion sy'n amlygu dyheadau ysgolion ynghylch taith y dysgwr digidol. Mae'r Strategaeth wedi'i halinio â Strategaeth Trawsnewid Digidol Cyngor Blaenau Gwent 2023/27 ac mae'n rhoi cymorth i gyflawni'r blaenoriaethau a nodir yng Nghynllun Corfforaethol 2022/2027. Mae'r Strategaeth yn amlinellu'r nodau, amcanion a blaenoriaethau allweddol i wireddu gweledigaeth y Cyngor ar gyfer gwasanaethau digidol mewn ysgolion. Bydd yn gweithredu fel map ffordd i ysgolion ddod o hyd i'r ffordd wrth fynd ati'n barhaus i integreiddio technoleg Ddigidol o fewn Addysg trwy nodi'r adnoddau y mae eu hangen i hwyluso seilwaith, cysylltedd a dulliau dysgu effeithiol trwy ddefnyddio technolegau digidol ac, yn y pen draw, creu cenedlaeth sy'n barod at y dyfodol. Bydd ein blaenoriaethau yn ein galluogi i wella profiad ein cwsmeriaid.

Cyllid Addysg

Mae'r Cyngor yn anelu at ddarparu gwasanaethau effeithiol ac effeithlon o fewn y cyfyngiadau ariannol. Mae gan yr Awdurdod Lleol hanes o wario o fewn ei gyllideb addysg yn ystod y blynyddoedd diwethaf, gyda thanwariannau cymharol fach dros y tair blynedd ddiwethaf yn erbyn y gyllideb addysg ar y cyfan.

Dyrannodd y Cyngor £52.562 miliwn i ysgolion yn 2023/24 trwy'r Gyllideb Ysgolion Unigol i ddarparu addysg o ansawdd da ac i wella deilliannau disgyblion. Hefyd, mae Blaenau Gwent yn parhau i wneud cyfraniad ariannol i drefniadau rhanbarthol y GCA, a oedd yn £326,668 ar gyfer y flwyddyn ariannol. Mae prosesau fel cyfarfodydd misol Partneriaeth yr Awdurdod Lleol/GCA ar waith i sicrhau bod yr ALL yn gallu dwyn y GCA i gyfrif am y cymorth a'r her y maent yn eu darparu i ysgolion a sicrhau gwerth am arian i'r Awdurdod Lleol.

Mae'r Gyllideb Ysgolion Unigol yn 2024/25 £1.42m yn uwch nag oedd yn y flwyddyn flaenorol. Mae hyn yn gynydd o 2.17%. Mae'n cynnwys £864k o gyllid ar gyfer pwysau o ran costau a £278k a drosglwyddwyd i'r Gyllideb Ysgolion Unigol o Gyllidebau Addysg eraill. Defnyddiwyd y cynnydd hwn i ariannu cynnydd yn nifer y disgyblion a datblygiad canolfannau adnoddau newydd. Gan bod y Cyngor wedi cael setliad isel gan Lywodraeth Cymru, ni chafodd unrhyw gyllid ychwanegol ei ddirprwyo i ysgolion i ariannu cynnydd chwyddiannol fel codiadau cyflog. Dyfarnwyd cyfanswm o £406k i ariannu pwysau o ran costau ar gyfer cludiant rhwng y Cartref a'r Ysgol mewn perthynas â chynnydd yn y galw a phrisiau contractau hefyd. Ym mis Medi 2024, bydd yn ofynnol i'r mwyafrif o gontractau gael eu haildendro a rhagwelir y bydd y rhain yn cynyddu'n sylweddol o'i gymharu â'u cyfraddau cyfredol.

Gostyngodd balansau ysgolion o £4.821 miliwn ar ddiwedd 2022/23 i £1.348 miliwn ar ddiwedd 2023/24. Mae'r lefel ar y cyfan wedi gostwng bron i £3.5 miliwn, gyda phedair ysgol mewn diffyg.

- Mae balansau ysgolion cynradd wedi gostwng o £2.993 miliwn i £1.668 miliwn.
- Mae balansau ysgolion uwchradd wedi gostwng o £675,000 i £37,000.
- Mae balansau ysgolion pob oed wedi gostwng o £664,000 i ddiffyg o £451,000
- Mae balansau ysgolion arbennig wedi gostwng o £489,000 i £94,000.

Mae risg y bydd balansau ysgolion yn cael eu disbyddu erbyn mis Mawrth 2025 oherwydd y costau cynyddol y mae ysgolion yn eu hwynebu gan gynnwys dyfarniadau cyflog athrawon a chostau cyfleustodau. Efallai na fydd ysgolion yn gallu llunio cyllideb gytbwys ar gyfer 2024/2025 heb effeithio ar feintiau dosbarthiadau, deilliannau dysgwyr ac ati. Mae ysgolion yn cael eu cefnogi i gynhyrchu cynlluniau lleihau diffygion sy'n nodi effeithlonrwydd ariannol ac effaith yr arbedion effeithlonrwydd hynny. Bydd y cynlluniau hyn yn cael eu hystyried gan y Cyfarwyddwr Addysg Corfforaethol a'r Prif Swyddog Adnoddau. Bydd pwysau costau ysgolion yn cael eu hadrodd o fewn y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig.

Cydweithio gyda'r GCA

Mae'r Gyfarwyddiaeth Addysg yn cefnogi cyfleoedd dysgu addysgol plant a phobl ifanc gan gydweithio er mwyn ceisio sicrhau bod anghenion llesiant ac addysgol pob plentyn a pherson ifanc yn cael eu diwallu. Fel rhan o hyn, mae'r Cyngor yn rhoi comisiwn i'r Gwasanaeth Cyflawni Addysg (GCA) i ddarparu ystod eang o wasanaethau gwella ysgolion i bob ysgol (pob cyfnod allweddol, gan gynnwys ysgolion pob oed ac ysgolion arbennig), a lleoliadau meithrin nas cynhelir a gyllidir ar ran pob awdurdod lleol. Mae'r cynllun hwn yn cefnogi rôl y cyngor o ran cyflawni eu swyddogaeth statudol, mynd i'r afael â'u blaenoriaethau gwella unigol a hybu deilliannau gwell i ddisgyblion.

Amddifadedd a Deilliannau Addysg

Mae llawer o gryfderau yng ngwaith yr awdurdod lleol i leihau'r effaith y mae amddifadedd yn ei chael ar ddeilliannau addysgol trwy roi cymorth i deuluoedd ac aelwydydd incwm isel. Mae'r gwaith hwn yn cynnwys darparu prydau ysgol am ddim, tegwch misglwyf, cymorth i ddysgwyr agored i niwed, Gwasanaeth Ieuencid a gwasanaethau cymorth ieuencid, swyddogion ymgysylltu â theuluoedd, darpariaeth yn ystod gwyliau ysgol a chludiant ôl-16. Ceir hefyd nifer o gryfderau yn y gwasanaethau i gefnogi llesiant plant a phobl ifanc ac i hybu perthnasoedd cadarnhaol. Rhoddwyd cymorth i ysgolion i ddarparu amgylchedd lle mae iechyd a llesiant yn greiddiol i'r cwricwlwm, gan sicrhau bod cymorth ac ymyriadau priodol yn hygyrch, gyda phwyslais penodol ar gategoriâu dysgwyr agored i niwed a difreintiedig. Mae cynllun pilot ar gyfer offeryn hunanwerthuso sy'n defnyddio dull ysgol gyfan wedi cael ei gyflwyno sy'n annog ysgolion i asesu'r rhwystrau allweddol i ddysgu ac i roi cymorth penodol sy'n ymwneud â llesiant emosiynol a meddyliol y plentyn. Mae'n annog ysgolion i gwestiynu sut y gall anghydraddoldeb effeithio ar ddeilliannau dysgu a bywyd plentyn ac mae'n meithrin amgylchedd cynhwysol a gofalgar.

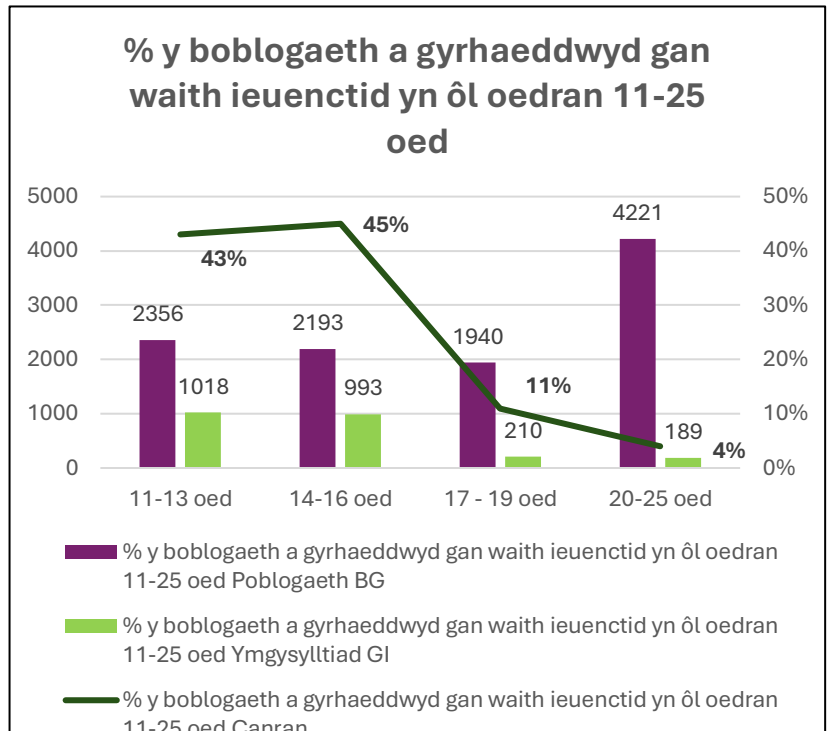
Estyn

Arolygwyd 6 ysgol yn ystod blwyddyn academaidd 2023 - 2024. Ni roddwyd yr un o'r ysgolion hyn mewn categori ac ni chafodd yr un ohonynt lythyr iechyd a diogelwch na llythyr diogelu dilynol gan Estyn. Yr ysgolion a arolygwyd oedd; Ysgol Gynradd yr Holl Saint, Ysgol Gynradd Gatholig y Santes Fair, Cymuned Ddysgu Ebwy Fawr (3-16), Ysgol Pen Y Cwm (3-18), Ysgol Gynradd Deighton ac Ysgol Gynradd Beaufort Hill.

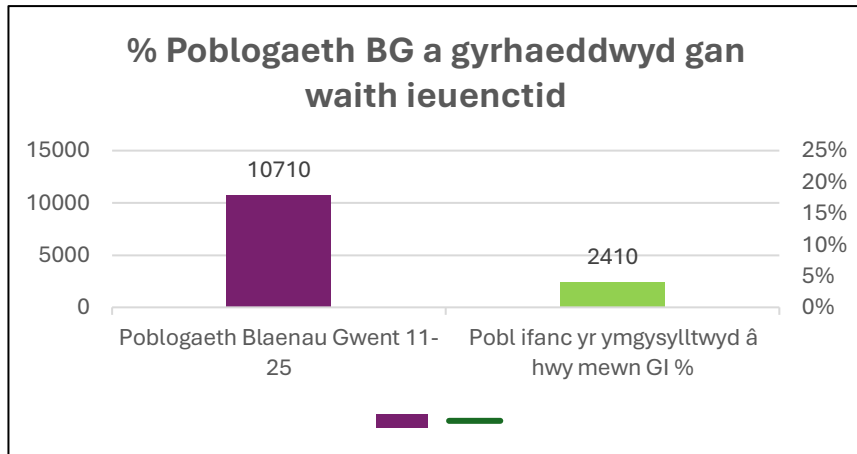
Gwasanaeth Ieuenctid

Mae Gwasanaeth Ieuenctid Blaenau Gwent yn cynnig ystod gynhwysfawr o wasanaethau i bobl ifanc 11-25 oed, sy'n canolbwyntio ar ymgysylltu gwirfoddol a darparu dysgu anffurfiol. Mae'r dull hwn yn hybu datblygiad personol, cymdeithasol ac emosiynol gan hefyd godi dyheadau trwy gyflawni deilliannau cadarnhaol.

Yn 2022/23 cyrhaeddodd Gwasanaeth Ieuenctid Blaenau Gwent 19% o'r boblogaeth ieuenctid 11-25 ac, yn gadarnhaol, mae 2023/24 yn dynodi cynnydd i 23%, sy'n adlewyrchu twf o 4%. Mae hyn yn cynnwys 2,410 o bobl ifanc unigol, gyda'r ymgysylltiad uchaf yn dod o'r ystod oedran 11-16, lle rydym yn denu bron i 45% o'r boblogaeth ieuenctid yn y grŵp oedran hwn, sy'n arwyddocaol.

Yn y cyfnod adrodd, mae Blaenau Gwent yn 2^{il} (orau) ledled y rhanbarth ac yn gydradd 10fed ledled Cymru, yn uwch na chyfartaledd cenedlaethol Cymru (15%) ar gyfer cyrraedd y boblogaeth. Mae'n debygol bod y cynnydd mewn cyrhaeddiad i'w briodoli i ymdrech â ffocws i ehangu darpariaeth

ieuenctid gyffredinol mynediad agored ledled yr Awdurdod. Cyn 2023, roedd y gwasanaeth yn gweithredu pedwar clwb ieuenctid cyffredinol. Fodd bynnag, yn dilyn proses ailstrwythuro a olygodd ei bod yn ofynnol i staff amser llawn weithio dwy noson, cynyddodd nifer y clybiau ieuenctid i naw, gan wella ymgysylltiad â'r boblogaeth ieuenctid.

Mae'r Gwasanaeth Ieuenctid yn arwain ar weithredu Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuenctid (FfYDI) Llywodraeth Cymru ac mae hyn yn cael ei gefnogi gan y Grŵp Codi Dyheadau amlasiantaeth strategol a gweithredu'r Offeryn Adnabod yn Gynnar, sy'n darparu dull atal a chymorth ar gyfer pobl ifanc sy'n wynebu risg o ddod, neu sydd eisoes, yn rhai Nad Ydynt mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant a / neu'n ddigartref.

Yn 2022, roedd Blaenau Gwent yn wynebu cyfradd uwch na'r disgwyl o ran y rhai Nad Ydynt mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant o 5% (31 o bobl ifanc) sy'n adlewyrchu cynnydd o 3.4%. Cynhaliwyd gwerthusiad cynhwysfawr gyda phartneriaid allweddol i adnabod ffactorau a oedd yn cyfrannu a datblygu strategaethau i leihau'r ffigwr hwn. Profodd y gwerthusiad hwn yn effeithiol ac mae wedi hwyluso deilliannau gwell, gan leihau'r ffigwr ar gyfer y rhai Nad Ydynt mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant i 2.5% (14 o bobl ifanc) yn 2023/24. Mae'r Gwasanaeth Ieuentid yn parhau i fod yn ganolfan achredu sefydledig; fodd bynnag, ceir gostyngiad yn nifer y bobl ifanc (11-25 oed) sy'n ennill cymwysterau achrededig yn 2023/24. Mae'r newid hwn yn adlewyrchu adliniad strategol tuag at gefnogi grwpiau sydd ar wedi'u hymyleiddio a gwella'r cysylltiad rhwng y Gwasanaeth Ieuentid ac agendâu cynhwysiant a llesiant ehangach. Gwnaed ymdrechion i asesu anghenion pobl ifanc yn yr ardal, yn enwedig y rhai nad ydynt o bosibl yn ymgysylltu â'r awdurdod lleol neu sefydliadau partner ar hyn o bryd.

Mae'r Gwasanaeth Ieuentid yn cefnogi grwpiau amrywiol, gan gynnwys pobl ifanc sy'n wynebu risg o gael eu gwahardd, y rhai ag anableddau, y rhai o Gymuned Sipsiwn, Roma a Theithwyr, a phobl ifanc sy'n cael addysg ddewisol yn y cartref. Mae'r tîm FfYDI 11-25 wedi parhau i dargedu'r disgyblion ym Mlwyddyn 11 sy'n gadael yr ysgol ac sy'n wynebu'r risg fwyaf. Mae llawer o'r unigolion a dargedwyd ac a gefnogwyd wedi cael eu hadnabod yn flaenorol gan y gwasanaethau a phartneriaid oherwydd, yn hanesyddol, nid yw'r unigolion hyn wedi bod yn cael mynediad at yr un lefel o gymorth, gwybodaeth neu gyngor â'r rhai mewn addysg brif ffrwd. Yn 2023/24, roedd 114 o atgyfeiriadau am y flwyddyn, ac fe adnabuwyd fod 36 o'r rhain yn rhai a oedd yn cael addysg ddewisol yn y cartref.

Mae dau grŵp cymdeithasol yn darparu'n benodol ar gyfer pobl ifanc sydd wedi'u hymyleiddio, gan gynnig gweithgareddau anffurfiol, sydd wedi'u bwriadu i leihau unigedd cymdeithasol a hybu llesiant. I lawer o gyfranogwyr, y sesiynau hyn yw eu hunig gyfle ar gyfer rhyngweithio cymdeithasol â chyfoedion.

Gwasanaeth Addysg y Gymuned Sipsiwn, Roma a Theithwyr

Mae'r Gwasanaeth Sipsiwn, Roma a Theithwyr yn cynnwys swyddog cyswllt â theluoedd ac athro cymorth addysg a gomisiynwyd. Mae'r gwasanaeth yn parhau i ddarparu cymorth un-i-un, ac mewn grwpiau bychain. Mae'r gwasanaeth yn cefnogi plant a phobl ifanc yn academiaidd o fewn gwersi a thrwy eu tynnu allan o wersi, ac mae'r cymorth hwn yn cael ei dargedu'n briodol ar gyfer pob disgybl unigol. Mae'r gwersi penodol hyn yn cael eu hadolygu o fewn cyfarfodydd rhwng staff dynodedig yr ysgolion a'r Tîm SRTh. Yn ystod cyfarfodydd, adolygir data asesu a meysydd eraill o fewn addysg y plentyn/person ifanc, megis presenoldeb a gwaharddiadau.

Mewn cydweithrediad gydag ysgolion, plant a'u teuluoedd, mae gwersi penodol wedi'u targedu'n seiliedig ar lefel y cymorth y mae ei angen. Trwy gymorth effeithiol, mae'r canlyniadau dros 2023/24 yn dynodi bod y mwyafrif (76%) o'r plant a'r bobl ifanc wedi gwella ym meysydd gallu darllen a 65% wedi gwella mewn sillafu.

Yn ystod Tymor y Gwanwyn 2023/24 trosglwyddodd sesiynau'r Clwb Addysg yn llwyddiannus i Ysgol Sefydledig Brynmawr o'r safle Sipsiwn a Theithwyr. Mae'r sesiynau hyn ar gyfer dysgwyr SRTh sy'n cael addysg ddewisol yn y cartref. Mae'r Clwb Addysg yn canolbwyntio ar lythrennedd a rhifedd, ac mae hefyd yn hyrwyddo addysg uwchradd trwy roi cyfle i dreulio amser mewn lleoliad ysgol. Mynychodd 14 disgybl yn ystod blwyddyn academiaidd 2023/24 a'r bwriad yw cynyddu'r niferoedd y flwyddyn nesaf gyda'r gefnogaeth gan deuluoedd. Mae'r Clwb Addysg wedi codi pwysigrwydd addysg uwchradd i deuluoedd ac wedi galluogi dysgwyr a rhieni i deimlo'n hyderus mewn ysgol uwchradd ffurfiol. Yn gadarnhaol, mae 4 o'n dysgwyr sy'n cael addysg ddewisol yn y cartref wedi dewis mabwysiadu'r model ysgol hyblyg yn Ysgol Sefydledig Brynmawr ym mis Medi 2024, a gefnogwyd ac a gymeradwywyd yn llawn gan y Pennaeth. Mae hyn yn dangos yr effaith y mae'r clwb wedi'i chael o symud i safle ysgol gyda chynnydd yn nifer y dysgwyr SRTh sy'n mynychu addysg uwchradd, gan gynyddu eu siawns o sicrhau cyflawniadau yn y dyfodol.

Yn ystod mis Tachwedd 2023, cymerodd dysgwyr SRTh oed uwchradd ran mewn datblygu'r cynllun cydraddoldeb strategol newydd ym Mlaenau Gwent trwy rannu eu profiadau personol o fod yn rhan o'r gymuned SRTh. Rhoddwyd y cyfle iddynt rannu eu teimladau ynghylch eu canfyddiadau eu hunain am sut y cânt eu trin ac amlygu'r rhwystrau a wynebir yn yr ysgol ac yn y gymuned.

Yn ystod mis Medi 2023, cyfarfu'r Gwasanaeth SRTh a'r Swyddog Addysg Ddewisol yn y Cartref â theuluoedd dysgwyr SRTh, a rhoddodd hyn gyfle i drafod Canllawiau newydd Llywodraeth Cymru ar Addysg Ddewisol yn y Cartref, yn enwedig y disgwyliadau diwygiedig. Fe wnaeth y Gwasanaeth SRTh gynnwys nyrsys ysgol yn y drafodaeth hon hefyd gan ystyried y niferoedd a oedd wedi cael brechiadau, ac unrhyw bryderon oedd gan rieni mewn perthynas â hyn a phresenoldeb yn yr ysgol. Roedd ffocws penodol ar ddisgyblion uwchradd sy'n cael addysg ddewisol yn y cartref yn colli brechiadau gan nad oeddent yn mynychu ysgol. Arweiniodd hyn at gynnydd mewn brechiadau ac mae rhieni'n darparu addysg addas, yn unol â Deddfwriaeth Llywodraeth Cymru.

Roedd cyfartaledd presenoldeb disgyblion SRTh, yn ystod blwyddyn academiaidd 23/24 yn 73.15%, o'i gymharu â 71.1% y llynedd. Bydd y Gwasanaeth SRTh yn parhau i weithio gyda'r Gwasanaeth Lles Addysg i fonitro presenoldeb hanner tymhorol dysgwyr SRTh, ac yna'n cynnal ymweliadau ymateb cyntaf ac yn rhoi cynllun ar waith i gefnogi presenoldeb unigolion, gyda'r bwriad o wella presenoldeb ac ymgysylltiad ar y cyfan.

Cymoedd Technoleg

Mae gan Lyn Ebwy un o'r wyth Ardal Fenter yng Nghymru, gyda chymhellion ariannol y Banc Datblygu a phroses gynllunio ar y llwybr carlam. Mae Blaenau Gwent yn rhan o ardal ehangach Prifddinas-Ranbarth Caerdydd, sy'n buddsoddi £1.2bn o arian cyhoeddus i drosoli £4bn arall o fuddsoddiad preifat ledled De-ddwyrain Cymru. Mae Llywodraeth Cymru'n buddsoddi £100m ym Mlaenau Gwent a Blaenau'r Cymoedd dros 10 mlynedd i greu 1,500 o swyddi a mwy ac mae'n gweithio gyda'r Cyngor i gyflawni hyn o dan y faner Cymoedd Technoleg.

Yn 2023 cynhaliodd Menter y Cymoedd Technoleg y rhaglenni canlynol:

- Rhoddwyd cymorth ychwanegol i Brosiect Peirianeg Cymoedd Cymru a Phrosiect Hwyluso Stem Blaenau Gwent i gynyddu'r ystod o weithgareddau mewn ysgolion;
- Dechreuodd y gwaith adeiladu ar y Safle Peirianeg Gwerth Uchel (HiVE) i greu cyfleuster addysg ôl-16 uwchdechnoleg newydd gwerth miliynau o bunnoedd yng Nglyn Ebwy. Bydd y safle HiVE 21,808 troedfedd sgwâr newydd yn darparu hyfforddiant ac addysg o'r radd flaenaf i bobl ifanc a busnesau ym meysydd roboteg, deunyddiau uwch, gweithgynhyrchu a digidol, a thechnolegau galluogi. Mewn partneriaeth gyda Choleg Gwent, a phartneriaid ym myd diwydiant, sicrhodd y Cyngor dros £12 miliwn o raglen Cymoedd Technoleg Llywodraeth Cymru a chan Lywodraeth y DU i addasu'r ffatri segur, safle hen Adeilad Monwel Hankinson, i'w defnyddio unwaith eto. Yn agos at ganol tref Glyn Ebwy a Choleg Gwent, Parth Dysgu Blaenau Gwent, bydd lle addysgu o ansawdd da gyda lle i hyd at 600 o fyfyrwyr, ynghyd ag ystafelloedd dosbarth, ardaloedd astudio ac ystod o fannau ar gyfer gweithdai. Bydd y lle'n cael ei gyfarparu ag offer roboteg a gweithgynhyrchu o'r radd flaenaf a fydd ar gael i'w defnyddio gan fyfyrwyr ôl-16 a busnesau sy'n ymgymryd â thechnolegau newydd; cafodd disgyblion ym Mlaenau Gwent ddigwyddiad 'Cychwyn Arni' i roi blas ar fywyd prifysgol er mwyn ystyried opsiynau addysgol yn y dyfodol;
- Ymwelodd y Prif Swyddog Gwyddonol ag Ysgol Gyfun Tredegar a Hyb HiVE. Mae Ysgol Gyfun Tredegar yn un o sawl ysgol yn y sir sy'n cynnal gweithdai HiVE i ddisgyblion;
- Er mwyn cynorthwyo i wella ac ysgogi mwy o entrepreneuriaeth ym Mlaenau Gwent, cafodd cyfleuster o'r enw Goldworks ei gwblhau'n llwyddiannus gan ddarparu Canolfan Menter Busnes sy'n ymestyn dros 10,000 troedfedd sgwâr ar gyfer busnesau technoleg newydd; a busnesau newydd twf uchel. Bwriedir cynnal y lansiad yn ystod yr Wythnos Entrepreneuriaeth Fyd-eang ym mis Tachwedd 2024.

- Mae'r gwaith yn parhau gyda'r Rhyngwyd Pethau ac arddangoswr LoRaWAN gan gynnwys:
 - Monitro Tymheredd a Lleithder Archifau Gwent;
 - Monitro Ynni ac Effeithlonrwydd Canolfan Hamdden Glynebwy; a
 - Monitro Teithio Llesol ym Mharc Abertyleri.

Mae'r Cyngor yn parhau i gydweithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru a Phrifddinas-Ranbarth Caerdydd i fanteisio i'r eithaf ar gyfleoedd i'n busnesau cynhenid a'n prosiectau mewnfuddsoddi. Mae hyn yn cynnwys pecynnau ariannu lle y bo'n briodol a chymorth arall, fel Cymoedd Technoleg a thrwy gynlluniau ariannu mwy strategol fel y Gronfa Ffyniant Gyffredin (SPF).

Prosiect Gwella Cynhyrchiant Busnesau (BPEP) Llywodraeth Cymru

Ers ei lansio, mae Prosiect Gwella Cynhyrchiant Busnesau'r Cymoedd Technoleg wedi cefnogi 12 o gwmnïau ledled Blaenau Gwent. O ganlyniad, mae'r prosiect wedi cael ei estyn ar draws Pen-y-bont ar Ogwr, Caerffili, Torfaen a Rhondda Cynon Taf a, hyd yma, mae 53 o gwmnïau wedi cael asesiad diagnostig o gynhyrchiant a dylunio ac wedi penderfynu gweithredu argymhellion gyda chymorth grant BPEP.

Cyngor Blaenau Gwent – Prosiect Hwyluso STEM

Rhaglen gydgysylltiedig o gymorth a grëwyd o ganlyniad i'r Cymoedd Technoleg yw'r Prosiect Hwyluso STEM (Gwyddoniaeth, Technoleg, Peirianeg a Mathemateg), sy'n canolbwyntio ar 'ddiwydiant mewn ysgolion' o fewn clwstwr o ysgolion Blaenau Gwent, gan godi dyhead a pharatoi plant ar gyfer eu taith i fyd gwaith, gan ategu cwricwlwm yr ysgol yr un pryd. Mae'r prosiect hefyd yn ceisio cefnogi a datblygu perthynas gynaliadwy rhwng busnesau lleol ac ysgolion, trwy elfen cyswllt diwydiant y rôl. Gall cyflogwyr ddarparu cyd-destun byd go iawn ar gyfer ystod eang o brofiadau dysgu ar draws y cwricwlwm, gan arddangos cyfleoedd cyflogaeth a chyfeirio pobl ifanc at y mathau o sgiliau y mae galw amdanynt yn awr ac y bydd mwy byth o alw amdanynt yn y dyfodol. Mae'r cysylltiadau rhwng busnesau ac addysg yn allweddol i sicrhau gweithlu'r dyfodol, er mwyn cysylltu plant â'r ystod lawn o lwybrau gyrfa galwedigaethol ac academaidd.

Cafodd cam peilot Prosiect Hwyluso STEM Blaenau Gwent ei lansio'n wreiddiol yn 2021 tan fis Mawrth 2023 ar gyfer clwstwr ysgolion Ebwy Fawr yn unig. Oherwydd llwyddiant y cyfnod peilot, dyfarnodd y Cymoedd Technoleg gyllid ychwanegol i estyn y prosiect hyd at fis Mawrth 2025, ac i ehangu'r arlwy i bob ysgol ledled Blaenau Gwent. Mae tîm Prosiect Hwyluso STEM BG yn gweithio gydag ysgolion, darparwyr a diwydiant i godi proffil STEM yn y gymuned ehangach a chydag ysgolion i ymgysylltu â dysgwyr er mwyn paratoi pobl ifanc â'r sgiliau y bydd eu hangen yn y maes hwn yn y dyfodol ar gyfer swyddi gwerth uchel â lefelau sgiliau uchel. I gael rhagor o wybodaeth a'r newyddion diweddaraf, gweler ein Padlet ar gyfer Prosiect STEM BG y gellir ei gyrchu trwy'r ddolen hon - <https://padlet.com/BGSTEMPROJECT/stem-facilitation-project-jjw368i31d79yphn>

Cyrhaeddodd Prosiect Hwyluso STEM Cyngor Blaenau Gwent rownd derfynol Gwobrau STEM Cymru 2023 ac fe'i henwyd yn un o'r 55 o gwmnïau ac unigolyn ar y rhestr fer yn y Gwobrau, a noddir gan Brifysgol Metropolitan Caerdydd. Cydnabuwyd Blaenau Gwent o ganlyniad i'w ymrwymiad i wneud gwahaniaeth i'r agenda STEM yng Nghymru ac fe gyrhaeddodd y rhestr fer yn y categori Rhaglen Addysgol STEM y Flwyddyn (Sector Cyhoeddus) ochr yn ochr â Thŷ'r Cwmnïau, Prifysgol De Cymru a Phrifysgol Wrecsam.

Thales

Mae Llywodraeth Cymru wedi gweithio gyda'r cwmni technoleg byd-eang Thales i sefydlu canolfan seiber werth £20M yng nghanol y Cymoedd Technoleg. Sefydlwyd y Ganolfan Ecsbloetio Ddigidol Genedlaethol (NDEC) yn 2019, yn ei chartref pwrpasol newydd. Dyma'r cyfleuster Ymchwil a Datblygu cyntaf o'i fath yng Nghymru, ac mae'n darparu'r lleoliad perffaith i Fentrau Bach a Chanolig a microfusnesau profi a datblygu eu cysyniadau digidol. Ers ei lansio yn 2019, mae Thales Glynebwy wedi tyfu o un prosiect yn gampws seiber gan gynnwys sefydlu'r Ganolfan Gymhwysedd Technoleg Weithredol Fyd-eang. Mae'r cyfleuster tra modern hwn yn gartref i faes ymarfer seiber, rigiau profi a chyfeirio, gweithdai cerbydau ymreolaethol a thrac profi Thales UK, yn ogystal â chanolfan profiad ymgolli i gwsmeriaid a chyfleusterau cynadledda o'r radd flaenaf.

Mynegai Cystadleuol y DU

Mae'r cyngor yn gweithio i wella ei statws cystadleuol ar y cyfan ac mae'n monitro data economaidd yn fanwl gyda Phrifysgol Caerdydd. Mae'r Cyngor wedi gweithio gyda Bergen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd i sicrhau dau fuddsoddiad mawr i gwmnïau ym Mlaenau Gwent fel rhan o'n nod i wella ein cystadleurwydd. Mae Mynegai Cystadleuol y DU 2023 wedi dangos nad Blaenau Gwent bellach yw'r ardal leiaf cystadleuol ym Mhrydain gyda'r sgôr UKCI yn cynyddu rhwng 2019 a 2023. Bellach mae Blaenau Gwent yn safle 361 allan o 362 o ran cyfartaledd cystadleurwydd ledled Prydain, ac er na fyddem yn anelu at gymharu ein hunain ag e.e. Bwrdeistrefi Canol Llundain mae yna hen ardaloedd diwydiannol ledled y DU y dylem allu cymharu ein hunain â hwy. Mae Blaenau Gwent yn parhau i wella a monitro ein mewnbynnau UKCI fel busnesau newydd a chwmnïau technoleg newydd, ac o ystyried y ffaith bod y taflwybr cystadleurwydd yn un tuag i fyny ym Mlaenau Gwent, ni fyddai'n ymddangos bod hyn yn adlewyrchiad o unrhyw gamystumiadau byrdymor yn y data ar ôl Pandemig COVID-19 ym Mlaenau Gwent ac ardaloedd eraill.

CychwynCyflym

Sefydlwyd Rhaglen CychwynCyflym ym mis Ebrill 2023 ac fe ddisodlodd yr hen raglen Kickstart. Mae CychwynCyflym yn cynnig lleoliadau gwaith â thâl am 6 mis ym Mlaenau Gwent i unrhyw un 16+ oed sy'n ddi-waith neu'n economaidd anweithgar, i gael profiad gwerthfawr a gwella sgiliau cyflogadwyedd i gynyddu eu siawns o ddod o hyd i waith amser llawn unwaith y mae'r lleoliad wedi dod i ben. Mae llu o gyflogwyr ym Mlaenau Gwent yn cynnig lleoliadau CychwynCyflym ystyrllon mewn amrywiaeth o sectorau sy'n addas ar gyfer diddordebau unigol. Bydd cyfranogwyr yn cael eu cynorthwyo trwy gydol eu lleoliad i ddatblygu sgiliau trosglwyddadwy, cael hyfforddiant perthnasol a chynyddu eu hyder i sicrhau cyflogaeth hirdymor yn y dyfodol.

Cronfa Fusnes Effaith BG

Sefydlwyd cronfa fusnes Effaith BG i helpu busnesau newydd Blaenau Gwent sydd â dyheadau ar gyfer twf posibl. Mae hyn yn cynnwys rhoi cyngor a chymorth arbenigol i ddatblygu syniad busnes, darparu'r adnoddau neu'r offer angenrheidiol i ddechrau busnes a helpu i ariannu costau lleoliad busnes neu ffioedd proffesiynol ac ati. Pwrpas y gronfa yw hybu amodau i gynorthwyo'r rhai sy'n dymuno dechrau eu busnes neu fenter eu hunain. Gall hyn gynnwys rhoi cyngor a chymorth arbenigol i ddatblygu syniad busnes, darparu'r adnoddau neu'r offer angenrheidiol i ddechrau busnes a helpu i ariannu costau lleoliad busnes, ac ati.

CiNER Glass Property

Yn 2022, rhoddodd y Pwyllgor Cynllunio gymeradwyaeth i ddatblygu cyfleuster gweithgynhyrchu poteli gwydr yng Nglyn Ebwy, sy'n anelu at ddod â thua 600 o swyddi i'r ardal leol pan fydd yn agor. Rhoddwyd caniatâd ffurfiol i CiNER Glass Property Ltd, sydd eisoes yn gweithredu cyfleuster yn Nhwrci, adeiladu a gweithredu cyfleuster gweithgynhyrchu gwydr pwrpasol, a datblygiad cysylltiedig yn Ystâd Ddiwydiannol Rassau.

Yr argoel yw y bydd y prosiect hwn yn un o'r buddsoddiadau mwyaf yn Ne Cymru ers degawdau, ac yn un o'r 25 o fuddsoddiadau mwyaf yn y DU ar gyfer y flwyddyn nesaf, gan ddod â miloedd o swyddi uniongyrchol ac anuniongyrchol i'r ardal leol. Ers cymeradwyo'r cais cynllunio, mae gwaith wedi cael ei wneud i weithredu amodau'r Cytundeb Adran 106 a nodwyd gan y Cyngor. Mae CiNER Glass Property Ltd hefyd wedi mireinio a symleiddio dyluniad y cyfleuster gan gynnwys ailwerthusiad i wneud y gwaith yn fwy effeithlon yn amgylcheddol ac yn weithredol, gan hefyd leihau cost y gwaith adeiladu ar y cyfan. Ar hyn o bryd mae'r cwmni'n siarad gyda Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU am y pecyn cymorth y gellir cytuno arno. Mae CiNER Glass Property Ltd yn dymuno gweithio gydag ysgolion a chanolfannau hyfforddi lleol ac ymgysylltu â hwy, er mwyn helpu i hysbysu pobl leol, graddedigion ysgol ifanc, a'r rhai sy'n chwilio am yrfa newydd, am rai o'r cyfleoedd gwaith a hyfforddiant a ddaw i'r ardal er mwyn helpu i feithrin sgiliau ac arbenigedd ym Mlaenau Gwent, gan gefnogi'r sector fel cyflogwr hirdymor yn yr ardal. Mae gwaith eisoes wedi digwydd gyda cholegau, prifysgolion a darparwyr hyfforddiant lleol fel y gellir darparu cyfleoedd addysg a hyfforddiant addas yn yr ardal dros y flwyddyn nesaf. Gall yr ystafell ddosbarth 360° yng Nglyn Ebwy ddangos i bobl sut beth yw gweithio yn y ffatri bresennol yn Nhwrci. Mae trafodaethau hefyd wedi cael eu cynnal gyda chwmnïau lleol a rhanbarthol i ddarparu hanfodion ar gyfer y gwaith ar draws y broses cadwyn gyflenwi.

Y Gronfa Ffyniant Gyffredin (SPF)

Mae rhaglen y Gronfa Ffyniant Gyffredin yn cael ei defnyddio i roi cymorth i gyflawni nifer o brosiectau allweddol ar draws y Cyngor. Mae'r rhain yn cynnwys cymorth i gymunedau, trefi, grwpiau cymunedol (trwy GAVO), cymorth i fusnesau a MBCh a'r Rhaglen Cyflogaeth a Sgiliau, gan weithio gydag adrannau mewnol a sefydliadau partner i gyflawni prosiectau a gefnogwyd yn flaenorol trwy ESF a rhaglenni cyllido eraill yr UE. Mae'r cyllid a ddyrannwyd i Flaenau Gwent o'r Gronfa Ffyniant Gyffredin dros y rhaglen 3 blynedd (2022 i 2025) yn erbyn pob blaenoriaeth fel a ganlyn:

- Cymuned a Lle - £7,837,618
- Cefnogi Busnesau Lleol - £6,682,246
- Pobl a Sgiliau - £8,599,836
- Lluosi - £3,874,171

Cyfanswm - £26,993,871

Defnyddiwyd arian y Gronfa Ffyniant Gyffredin i gefnogi nifer fawr o swyddi ar draws y Cyngor. Mae'r swyddi hyn yn cefnogi meysydd anstatudol ac yn gweithio i gefnogi busnesau lleol a grwpiau cymunedol, yn ogystal â darparu arian grant i gefnogi MBChau a mudiadau lleol. Gan bod arian y Gronfa Ffyniant Gyffredin i fod i ddod i ben ym mis Mawrth 2025, mae'r Cyngor mewn sefyllfa fregus o ran sut y bydd yn parhau i gynnig yr un lefel o wasanaethau gyda llai o gapasiti. Bydd angen gwneud gwaith i asesu pwysigrwydd pob rôl a chanfod a oes unrhyw ffordd arall o gefnogi parhad y rotau hyn. Mae swyddi a ariennir â grantiau, gan gynnwys y Gronfa Ffyniant Gyffredin, wedi cael eu hamlygu gan y Cyngor fel risg sydd i'w hystyried fel maes blaenoriaeth wrth edrych tua'r dyfodol.

Y Cynllun Datblygu Lleol (CDLI)

Bu amrywiaeth o weithgareddau cydweithredol ac ymgysylltu gan gynnwys yr ymgynghoriad ar ein Cynllun Datblygu Lleol a'n Cynlluniau Creu Lleoedd. Mae'r adolygiad o'r CDLI presennol wrthi'n mynd rhagddo. Cafwyd cymeradwyaeth i gytundeb cyflawni arfaethedig i ffurfio'r CDLI wedi'i ddiweddarau gan Lywodraeth Cymru ynghyd ag amserlen ddiwygiedig ar gyfer cyflawni oherwydd oedi nas rhagwelwyd. Mae'r CDLI yn parhau i ddarparu fframwaith hirdymor ar gyfer datblygu cynaliadwy ledled Blaenau Gwent, gan gael ei ategu gan ddogfennau allweddol fel y Cynlluniau Creu Lleoedd a fydd, pan fyddant wedi'u cwblhau, yn cefnogi penderfyniadau cynllunio yn y trefi yn y dyfodol. Y bwriad yw y bydd Cynlluniau Creu Lleoedd i gyd wedi'u cwblhau neu wedi eu cwblhau'n sylweddol cyn i'r CDLI gael ei gwblhau.

Canol Trefi

Yn ystod 'Blwyddyn Trefi Smart', mynychodd y Cyngor nifer o weithdai, datblygodd gynllun gweithredu digidol a rhoddodd brosiectau peilot ar waith. Mae'r rhain wedi cael eu datblygu'n astudiaethau achos sydd wedi cael eu rhannu o fewn y Gymuned Trefi Smart. Mae'r rhaglen yn cynorthwyo busnesau, cynghorau a chymunedau i ddefnyddio technoleg ddigidol a data i adfywio strydoedd mawr, yn unol â'r agenda Trawsnewid Trefi. Mae hyn yn golygu helpu busnesau i ddefnyddio data i weithio'n ddoethach ac nid yn galetach, ac i adnabod cyfleoedd ar gyfer twf; gan ddefnyddio data i gyfiawnhau a goleuo buddsoddiad, ac i fesur llwyddiant unrhyw ymyriad. Mae Rhaglen Trefi Smart Llywodraeth Cymru'n rhedeg tan 2025. Mae'r cynnydd o ran Cynlluniau Creu Lleoedd yn cynnwys:

- Glyn Ebwy – mae gwaith yn parhau ar y cynllun cyflawni creu lleoedd. Mae peth o'r gwaith ar opsiynau datblygu ar gyfer safleoedd allweddol wedi dechrau. Bwriedir ymgysylltu ymhellach â Chomisiwn Dylunio Cymru;
- Brynmawr - mae'r cynllun creu lleoedd wedi cael ei gymeradwyo gan y Pwyllgor Craffu a'r Cabinet. Mae gwaith yn mynd rhagddo ar ddatblygu'r cynllun cyflawni;
- Tredegar - cymeradwywyd y cynllun creu lleoedd yn 2022. Mae'r cynllun cyflawni drafft wedi dod i law ac yn cael ei adolygu ar hyn o bryd. Bydd y cynllun cyflawni'n cynnwys y rhestr o brosiectau y mae angen eu cyflawni i wireddu'r weledigaeth ar y cyfan ar gyfer y dref;
- Abertyleri – mae'r cynllun creu lleoedd wedi bod trwy'r broses ddemocrataidd ac wedi amlygu'r weledigaeth strategol ar gyfer ailddatblygu canol tref Abertyleri; ac
- Mae cais am gyllid wedi cael ei baratoi ar gyfer datblygu Cynllun Creu Lleoedd y Blaenau.

Nifer yr Ymwelwyr â Chanol Trefi

Mae nifer yr ymwelwyr yn ffactor pwysig sy'n dylanwadu ar fywiogrwydd a hyfywedd canol trefi. Mae synwryddion yn cyfrif nifer y siopwyr sy'n ymweld â chanol ein trefi ac yn darparu data dadansodol ar sut y mae canol trefi unigol yn perfformio a sut y mae siopwyr yn eu defnyddio. Mae'r data o fonitro nifer yr ymwelwyr yn galluogi'r Cyngor i fod wedi'i arfogi'n well i wneud penderfyniadau ar sail tystiolaeth ynglŷn â phoblogrwydd ac effeithiolrwydd prosiectau cyfredol ac yn y dyfodol yng Nghanol Trefi.

Defnyddir cyfrifwyr ymwelwyr ledled y trefi ym Mlaenau Gwent i fesur nifer y bobl sy'n mynd i mewn i ardal, siop neu adeilad. Mae'r dechnoleg yn monitro cerddwyr a cherbydau mewn unrhyw fath o amgylchedd, yn barhaus 24 awr y dydd, 7 niwrnod yr wythnos. Dadansoddir niferoedd ymwelwyr gan ddefnyddio'r data tracio cyfrif-benodol diweddaraf, sy'n seiliedig ar symudiad ar draws ardal a ddiffiniwyd ymlaen llaw.

Mae'r Swyddog Datblygu Busnesau Canol Trefi wedi bod yn gweithio gyda busnesau a rhanddeiliaid eraill i drefnu digwyddiadau a fydd yn helpu i ddenu ymwelwyr a chynyddu nifer yr ymwelwyr. Bydd rhaglen ddigwyddiadau'n cael ei datblygu, ochr yn ochr â cheisiadau am gyllid fel y arian o'r Gronfa Ffyniant Gyffredin a Trawsnewid Trefi. Mae adnoddau ychwanegol wedi cael eu hadnabod hefyd i roi cymorth i weithredu ar lawr gwlad, yn ogystal â chydweithio a chyd-gyflawni gydag ystod o bartneriaid yn enwedig o fewn y colofnau Pobl a Sgiliau a Chymuned a Lle.

Rhaglen Rhannu Prentisiaethau Anelu'n Uchel

Mae Rhaglen Rhannu Prentisiaethau Anelu'n Uchel ym Mlaenau Gwent yn brosiect strategol gyda nifer o bartneriaid; Ardal Fenter Glyn Ebwy, Addysg, Diwydiannau a Sir Blaenau Gwent. Disgwylir i'r rhaglen wella datblygiad sgiliau o fewn y cwmnïau gweithgynhyrchu a pheirianneg i ddatblygu twf busnes; gan hefyd fynd i'r afael â diweithdra a darparu cyfleoedd sy'n galluogi pobl ifanc ledled yr awdurdod lleol i anelu'n uchel. Y flwyddyn nesaf fydd y 10^{fed} flwyddyn i'r rhaglen arobryn gael ei rhedeg yn llwyddiannus.

Prentisiaid Allanol Anelu'n Uchel -

- Cyfanswm Prentisiaid allanol 102 (16-24 oed)
- Ar hyn o bryd mae 20 o brentisiaid ar y rhaglen
- Defnyddiwyd dros 22 o gwmnïau lletyol ym Mlaenau Gwent
- Prentisiaid sy'n byw yn BG ar 44%
- Y canrannau yw 90% o brentisiaid gwrywaidd a 10% o rai benywaidd
- Llwybrau Prentisiaethau Amrywiol – o fewn lleoliad gweithgynhyrchu Uwch

Prentisiaid Mewnol -

- Hwyluswyd 29 o brentisiaid Mewnol – Proffil oedran 17-42 oherwydd y gallem letya prentisiaethau ar gyfer pobl o unrhyw oedran.
- 18 o Brentisiaid ar y rhaglen ar hyn o bryd.
- 60% Gwrywaidd 40% Benywaidd
- 63% yn byw ym Mlaenau Gwent
- dros 10 o adrannau gwahanol gan gynnwys cymorth Busnes, trafniadaeth, gwasanaethau cymdeithasol, addysg ac ati.
- 8 prentis wedi camu ymlaen at gyflogaeth

Plant sy'n Derbyn Gofal sy'n rhan o Anelu'n Uwch -

- 43 o atgyfeiriadau o 14+
- Wedi ymateb i 31- gan roi cymorth gydag:
 - Opsiynau gyrfa
 - Gweithdai CV
 - Ceisiadau am swyddi/ datgeliad y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd
- 18 lleoliad gwaith/hyfforddeiaeth wedi'u hwyluso. 7 o'r rhain bellach mewn cyflogaeth
-

Heriau Allweddol a Adnabuwyd ar gyfer Gweithredu yn 2024/25

- Gweithredu cynlluniau i wella presenoldeb a lleihau gwaharddiadau i lefelau cyn Covid, gan gynnwys mynd i'r afael â'r rhesymau dros waharddiadau
- Gweithio gyda Chanolfan yr Afon i roi cymorth iddi gael ei thynnu allan o Gategori Estyn
- Gweithio gydag Ysgol Gynradd Bryn Bach fel rhan o'i Gwaith Dilynol gan Estyn
- Defnyddio data ADY yn fwy effeithiol i oleuo'r broses gynllunio hirdymor
- Gweithio i leihau nifer y rhai sy'n cael addysg ddewisol yn y cartref
- Gweithio gyda Choleg Gwent i gynorthwyo disgyblion i berfformio yng Nghyfnod Allweddol 5
- Mynd i'r afael â'r pwysau ariannol o fewn y gyllideb addysg fel cludiant rhwng y cartref a'r ysgol ac ysgolion mewn diffyg
- Datblygu un prosiect allweddol ym mhob cynllun creu lleoedd ar gyfer tref gydag adnoddau cyfyngedig
- Gweithio gyda data Mynegai Cystadleurwydd y DU i wella safle BG am ail flwyddyn.
- Parhau i sicrhau bod y portffolio diwydiannol yn addas i'w osod i fusnesau lleol
- Agor Goldworks a dechrau meithrin galluoedd entrepreneuriaeth yn BG
- Dathlu 10 mlynedd o gynllun prentisiaethau Anelu'n Uwch
- Gweithio i wneud yr Unedau Hybrid ar Lime Avenue yn weithredol
- Sicrhau ein bod yn bwrw ymlaen â chytundeb cyflawni'r Cynllun Datblygu Lleol,
- Mynd i'r afael â'r capasiti staffio presennol a'r prosiectau sy'n dibynnu ar gyllid grant, yn benodol y Gronfa Ffyniant Gyffredin sy'n dod i ben ym mis Mawrth 2025 heb unrhyw gyllid yn ei lle hyd y gellir rhagweld.
- Cynyddu nifer y prentisiaethau, gan gynnwys Prentisiaethau'r Awdurdodau Lleol

